

PATAKI MAURUS, A Pál utcai fiúk szlovákra fordítója

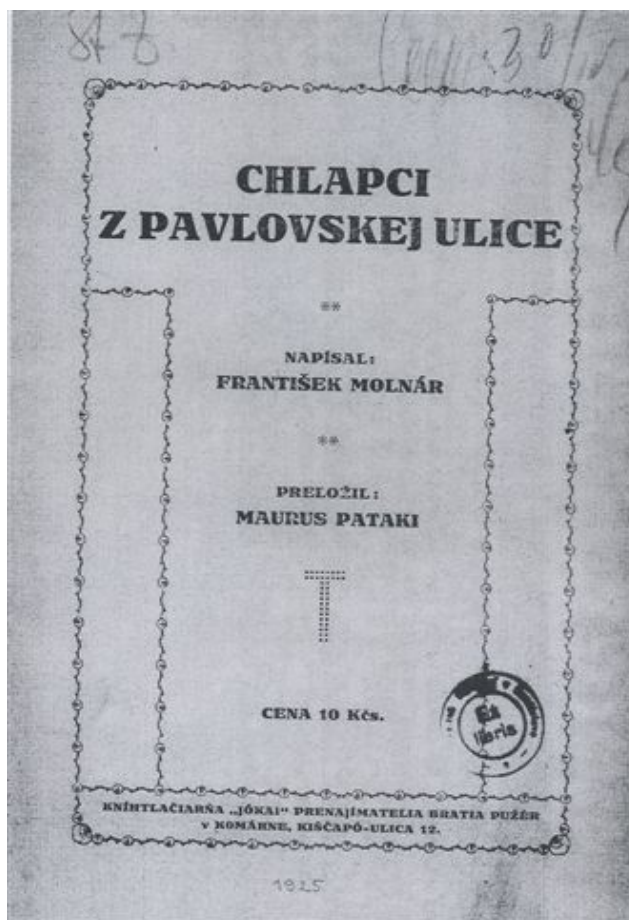

Pataki Maurus

Részlet Kiss József cikkéből

„A Pál utcai fiúk kalandos története hódít a világban. De vajon mi él a magyar és kiváltképp a kisebbségi közegben arról, hogy milyen befogadásra talált a mű a szomszédos szlovákság körében. (...) Nincs nyoma annak, hogy akár a magyar, akár a szlovák irodalom vagy a kapcsolattörténeti és könyvészeti vizsgálódás felfigyelt volna arra, hogy Molnár Ferenc regénye szlovákul már 1925-ben napvilágot látott. A Pozsonyi Egyetemi Könyvtárban fellelhető egyetlen példánya egyenesen a nyomdából kikerült, még a nyomdai íveket felvágatlanul tartalmazó állapotban maradt fenn. A megjelenést feltüntetve pedig, alighanem meglepetésként hatva, a komáromi Kiscsapó utcai Jókai Nyomda szerepel. S ami pedig szinte csodálatot válthat ki, a könyv a fordító, Maurus Pataki magánkiadásában jutott el az érdeklődőkhöz. Lehet, hogy Komáromban a helytörténeti emlékgyűjtők még fényt deríthetnek a fordító kiletére. Róla annyit sikerült megállapítani, hogy a húszas években magyar gyermeklapokba szlovákból is fordított meséket. Talán nincs messze az igazságtól, hogy olyan, képzettségét még a Monarchia idején szerzett kétnyelvű és kettős kötődésű személyről van szó, aki számára a két nép egymást becsülő magatartása volt irányadó. Fordításában Janó származása már mentes a korabeli megjelöléstől, magyar beszédének fogyatékoságát megőrizve azonban személyét inkább rokonszenvesebbé tette. A fordításszövegben erősen érződik a magyar nyelvi hatás, számos, a 19. század végén még használatos archaizmussal élve. A könyvnek sajátos, a még kiforróban levő csehszlovákiai nyelvhasználati, politikai döntésektől is sokban függő tanújele, hogy a címlap Molnár Ferencet František Molnárként tünteti fel. Vagy talán a fordító így is igyekezett közelebb hozni a könyvet, szerzőjével együtt a szlovák olvasóközönséghez? Nemes szándékot tükröz ugyanis a fordító pedagógusi mivoltát eláruló ajánlása is: »Drága kis olvasónk! Itt e könyvecskében František Molnár *A Pál utcai fiúk* című művének szlovák fordításával szolgálak számotokra. Oly megejtő diákeposz elevenedik meg benne, hogy sürgősen igyekeztem átültetni azt a ti nyelvekre is – szórakozásul. Te is gyakran találkozhatasz az iskolában, a játszótéren olyan fiúkkal, akik e tavaszi frissességű történet hősei. Diáktípusokat testesítenek meg: ha tüzetesebben megfigyeled őket, önmagadra találsz alakjukban, mert hisz a diákok úgyszólván mindenütt egyformák. Ha a könyv igazán elnyeri tetszésedet, ird meg nekem: rendkívüli örömet szerzel ezzel, s velem együtt annak a kedves professzornak, aki volt szíves átnézni a fordítást. a kassai Matej Lisý professzorról van szó. Fogadd ezt

A megértés szellemével üzenő józsefvárosi Grund címmel jelent meg az Új Szó Szalon rovatában a múlt év december 29-én Kiss József, ismert szlovákiai történész írása Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk* című művének hatásáról a kisebbségben élőkre és (a fordítások révén) a szlovák olvasókra. Lapunkban – a szerző szíves engedelmével – cikkének azt a részét közöljük, amely Pataki Maurusnak, az egykori komáromi bencés gimnázium tanárának fordításával foglalkozik. Az idézet után pedig közreadjuk Pataki Maurus bencés tanár életrajzának olyan részleteit, amelyekről vannak adataink. Az összeállítás befejező részében volt tanítványai emlékeznek egykori osztályfőnökökre. Köszönetünket fejezzük ki Kiss József történésznek, hogy cikkével felhívta a figyelmet Pataki tanár úrnak a már csaknem elfelejtett fordítására.

Az 1925-ös, Pataki Murus magánkiadásában megjelent könyv címlapja. A Pozsonyi Egyetemi Könyvtárban fellelhető egyetlen példánya a nyomdai íveket még felvágatlanul tartalmazó állapotban maradt fenn.

a művecskét olyan szeretettel, amilyennel nektek ajánlom. Szervusz! Kelt Komáromban, 1924. október 24-én. Maurus Pataki professzor.«

A magánkiadást vállaló több mint gesztusértékű, szinte küldetéses cselekedet iránti elismerést meghatározhatja az a tény, hogy Maurus Pataki a fordítást újból megjelentette, meghozta viharos, de a szlovák–magyar együttélés reményteljesebb eljövételét sejtető időben, 1948-ban. ▶▶▶▶▶▶ Ezúttal, s ami úgyszintén nem érdektelen, a kiadás a nagyszombati Szent Adalbert Egyesület szerkesztésében

készült és nyomdájában jelent meg. S az már kifejezetten szlovákiai magyar kisebbség- és kultúrtörténeti adalék, hogy a könyvet Harmos Károly illusztrálta. A művésznak a jellegzetes, a mese és a fantasztikum felé hajló expresszionista vonásait elegyítő tusrajzaiban magával ragadó a történet mély átérzése. A Janót megelevenítő rajzon tetten érhető, hogy milyen beleérzéssel igyekezett megragadni a becsület és a megvesztegetés elfogadása között ingadozó, jó meleg vacsorára áhító számkivetett szegény ember ravaszkodásának felszínre törését.

Kölcsönös empátia hatja át a szlovák fordítás készítőjének és a képzőművésznak a műértelmezését. S ebben jelen van a nyelvismereten túl a hídszerep betöltésére képes kettős szellemi kötődés ösztönző ereje. Talán épp e kiadástörténeti jelenségből bontakozhat ki napjaink közép-európai valóságához szóló, az egymásra utaltság tudatosítására figyelmeztető üzenet.”

Pataki Maurus – eredeti nevén: Pinhack Pál – 115 éve – 1893. április 5-én született Gyetván, Zólyom vármegye Nagyszaltnyai járásában. Édesapja Pinhack Gusztáv, édesanyja Friedrich Mária; mindketten római katolikus vallásúak. Szülőföldjén már gyermekkorában megtanult az anyanyelvén kívül németül és szlovákul. A losonci magyar királyi állami főgimnáziumba járt 1903-tól 1911-ig, itt is érettségizett. 1912-től 1916-ig a pannonhalmi Szent Gellért főiskolán tanult, belépett a szerzetesrendbe. 1916-tól 1921-ig a pápai bencés gimnáziumban tanított. 1919-ben gimnáziumi tanári oklevelet szerzett. A Budapesti Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság német nyelv és irodalom, latin nyelv és irodalom szaktárgyakból 1919. március 24-én állította ki tanári oklevelét. Értett és beszélt magyarul, németül, szlovákul; és taníthatott a magyar nyelven kívül németül és szlovákul is. 1921. augusztus elsején kinevezték a komáromi Szent Benedek-rendi gimnázium rendes tanárává, s szaktárgyain kívül hittant, ókori történelmet, szlovák és cseh nyelvet s irodalmat tanított. Rábízták a Palkovich Diákotthon és Menza igazgatását, ő lett az iskolai zenésztár öre, énekfelügyelő és ünnepélyrendező. 1945-ig, 24 évig volt a gimnázium tantestületének tagja. 1945-től, a gimnázium bezárása után Znióváráljára (Kláštor pod Znievom), majd Privigyére (Prievidza) került, de sokszor visszalátogatott a Komáromban élő testvéréhez. 1965-ben 72 éves korában hunyt el, s Komáromban a bencés tanárok közös kriptájában nyugszik.

A komáromi működése idején a 24 év alatt átélte a Trianon utáni nehéz éveket (a 63 felvidéki és kárpátaljai magyar középiskolából csak 8 maradt, ebből is csak három önálló: Komárom, Ipolyság és Beregszász, 5 pedig párhuzamos tagozat a csehszlovák intézet mellett), megélte a 38-as visszacsatolást, majd a második világháború keserveit s a bencés gimnázium bezárását. 1921-ben, mikor a pápai gimnáziumból rendes tanárként Komáromba került, az újonnan alakult Csehszlovákia mostoha nemzetiségi viszonyai között a 13 bencés és 3 világi tanár összetételű tantestület 9 bencés és 9 világi tanár összetételűvé vált. A csehszlovák tanügyi hatóságok már a trianoni szerződés aláírásának napján, 1920. június 4-én elrendelték a csehszlovák tantervre való áttérést.

Harmos Károly tusrajza az 1948-as, ugyancsak Pataki Maurus magánkiadásában szlovák nyelven megjelent regényből

Kényszerítették a tantestület tagjait, hogy hivatali esküt (hűségesküt) tegyenek, ellenkező esetben bezárják az iskolát, a diákokat szélnak eresztik. Sok bencés tanárnak nem adták meg az állampolgárságot, s ők nem taníthattak. Emiatt több világi tanárt, sőt szlovákul tudó elemi iskolai tanítót is felvettek. A bencés rend ekkor Komáromba olyan tanárokat küldött, akik a Felvidéken születtek, tehát automatikusan megkapták az állampolgárságot. Így került a gimnáziumba – többekkel együtt – Pataki Maurus és Hajdú Lukács. Érdekesképpen megjegyezzük, nekik nem kellett hivatali esküt tenniük. Pataki tanár úr „Minősítési lapján” a következőket olvashatjuk: „Az eddigi gyakorlat szerint a benc. tanárok nem tettek sem fogadalmat, sem esküt, mert az ünnepélyes szerzetesi fogadalom magában foglalja a kötelezettségeket minden rendi feladat teljesítésére.”

▶ Pataki tanár úr a gimnáziumban töltött 24 éve alatt három osztálynak volt a főnöke, s közülük kettőt vezetett el itt Komáromban az érettségig. A harmadik osztályának tanulóit, mivel a gimnázium bezárása miatt itt már nem érettségizhettek, mindenben segítette, hogy megszerezhessék a matúrát.

Az 1926/1927-es tanévben osztályfőnöke volt a 43-asa Csehszlovákiához újból visszakérült területeken a magyar létszámú érettségiző osztálynak. Ekkor még csak négyiskolákat bezártak. A gimnáziumban már nem lány járhatott rendes tanulóként a fiúkkal. 1921-től engedélyezték sem az osztályvizsgát, sem az érettségit. vehettek fel rendes tanulókként lányokat, addig csak Pataki Maurus utolsó osztályának tanulói sok helyen magántanulók lehettek. Az 1936/1937-es tanévben matúráztak: Magyarországon, Érsekújvárott, Brünnben, ki osztályfőnökként 63 tanulót érettségiztetett (11 lányt és 52hol kapott erre lehetőséget. Így nekik sem évkönyvük, sem fiút). Majd 1937-től újból osztályfőnöke lett az induló I. A érettségi tablójuk nincs.

osztálynak. Ekkor már a nagy létszám miatt oszthatták a tanulókat. Nyolc év múlva az 1944/1945-ös tanévben, a komáromi bencés gimnázium fennállásának 133. évében – amellyel az 1812-től 1945-ig tartó bencés korszak lezárult – osztályába még 22 lány és 19 fiú, a B osztályba (oszt. főnök Weber Gyula) 38 fiú iratkozott be. Ez a létszám azonban a tanév folyamán többször is változott: a zsidó tanulókat elhurcolták, sok diák a frontra került, viszont Erdélyből menekültek is jártak velük. 1945-ben

Volt tanítványai szép emlékeket őriznek osztályfőnökükről:

A 89 éves, Budapesten élő Szalontayné Kenessey Margit (1937-ben érettségizett), ezt írta:

A 71 év előtti 8 évre való visszaemlékezés az én koromban már nem ment gyorsan, de végül kialakult bennem a teljes kép. Az osztályfőnököm, Pataki Maurus magas, vékony, jó megjelenésű, szemüveges, de nagyon csinos pap tanár volt. Mindig fekete reverendát hordott, őt civil ruhában soha sem lehetett látni. Mint pap halk szavú és igazságos, mint tanár szigorú és távolságtartó volt. *Halk szavú*, mert a szemével, a pillantásával fegyelmezett, csupán a súlyosabb esetekben emelte fel a hangját (pl. ha valakit többször rajta kapott bizonyítható hazugságon). *Igazságos*, mert mint osztályfőnök ismerte diákjainak körülményeit, otthoni hátterét, és ilyen szempontból sem tett kivételt senkivel (de más szempontból sem). Nem voltak kedvencei. A hibákat mindenkinél feltárta. *Szigorú*. Hogy miért nevezem ilyennek? A mi időnkben a gimnázium még nyolcosztályos volt, így 10 évesen kerültünk be, szinte gyerekek voltunk, és 18 évesen érett felnőttként távoztunk. A 8 év két részre oszlott: az első négy osztály volt az alsó tagozat, a következő négy a felső. Ennek megfelelően az alsó tagozat apai féltő-nevelő szigora a felső négy osztályban atyai számon kérő szigorrrá változott. *Távolságtartása* abban nyilvánult meg, hogy nemcsak ő tartotta meg a három lépés távolságot, hanem megtartatta a diákokkal, sőt a felnőttekkel is. Ezért vélték őt sokan zárkózott embernek. Az iskola tanítási és nevelési szelleme a kisebbségi körülmények közt is magyar maradt, eredményei mégis példaként szolgáltak az akkori Csehszlovákiában. Alapos tudást és erkölcsi tartást adott a gimnázium, ez segítette át az egykori növendékeit később is az élet nehézségein.

Salinkáné Langschádl Katalin 1945-ben érettségizett volna Pataki Maurus osztályában. Ő így emlékszik vissza:

Több mint 70 évvel ezelőtt, 1937 szeptemberében életem új szakasza kezdődött: középiskolás lettem. A sok kisdíák kezét ekkor megfogta valaki, hogy ezután 8 éven át neveljen, oktasson, védjen bennünket: ő volt Pataki Maurus, az osztályfőnökünk. Magas termete, komoly megjelenése néha félelmet keltett bennünk, de nagyon hamar megérettük, hogy érző, figyelmes, féltő szívet takar a reverenda.

Elsőben, 1937-ben magyart és szlovákot tanított, másodikban, 1938 őszén, a visszacsatolás után félretettük a szlovák könyvet. Az új magyar tanterv szerint már németet és latint tanított nálunk. Zenei műveltsége is magas szintű volt, szerette volna belénk oltani a komolyzene, az opera iránti érdeklődést. Büszke volt arra, ha tanítványai zongora- vagy hegedűjátékkal szerepeltek az általa szervezett diákrendezvényeken. Énekkart is irányított. Gyakran énekeltük diákmiséken híres szerzők egyházi műveit.

A Palkovich Diákotthon igazgatójaként sok szegény családból származó diákot támogatott. Ők a diákotthonban és a menzán kevesebbet fizettek, de néhány tanulót ingyenesen vagy féláron is elhelyezett itt, sokszor családoknál is biztosított számukra ingyenes ellátást. Segítőkészsége példás volt. Jól tanuló tanítványainak fél vagy egész tandíjmentességet harcolt ki.

▶▶▶ Felső tagozatosként egyre súlyosabb terheit éreztük a háborúnak. A szénhiány miatt sokszor volt téli kényszer-szünet. Később a gyakori légiriadó zavarta a tanítást. A legnagyobb csapást az mérte ránk, hogy iskolánkban hadikórházat rendeztek be. Az új tornatermünkben műtöt alakítottak ki. Zsidó osztálytársainkat ekkor már a gettó és a koncentrációs tábor fenyegette. A ma Torontóban élő, de abban az időben a poklok poklát megjárta osztálytársnőnk még ma is hálával emlegeti osztályfőnökünket, aki elkísérte, mikor be kellett mennie a gettóba. Egy nyilas csendőr sértőn rászólt: „Hogy képes reverendában végigmenni egy zsidó lánnyal az utcán?” Pataki tanár úr válasza sem maradt el: „Te, ennek a lánynak a kisujjában több van, mint a te fejedben.”

1945-ben az oroszok bevonulása után – bár a gimnázium épületét nem használhattuk – még tanítottak bennünket bencés tanáraink. S mint már oly sokszor, a bencés rendház adott helyet, menedéket. Sajnos, június közepén minden magyar iskolát bezártak, a miénk volt az utolsó. Másnap osztályfőnökünkkel a Szent András-templom és a rendház közötti udvaron körbe sétálva, sírva, virág nélkül „elballagtunk”. Az osztályfőnök úr nagyon sajnált bennünket reménytelenségünkben, hiszen érettségi nélkül maradtunk! Nem engedélyezték! Biztatott: tanuljunk. Gépelt szövegekkel láttak el bennünket, így tanítottak, irányítottak. Októberben üzenet jött. Érettségizhetünk! Érsekújvárott kapott lehetőséget öt magyar gimnázium: először osztályvizsgát, két hét múlva érettségit tehetünk. Komáromból vonaton nehéz volt eljutni Újvárra. Az állomás és a Vág hídja lebombázva; csak csónakkal kelhettünk át. A téglagyári megállónál, ha szerencsénk volt, elcsíphettünk egy tehervonatot, és felkapaszkodhattunk rá. Nagyon elesett, elkeseredett csoport vánszorgott a gimnázium felé a városban. Minden kilátástalannak tűnt. De ott is megjelent az osztályfőnök úr, hogy erőt és bizalmat öntsön belénk.

1947-ben esküvőre készültünk a Szent András-templomban. Nem volt szokásban, hogy bencés tanár esket. Most mégis Pataki Maurus adta áldását a fiatal párra; a menyasszony én voltam. Hálával tartozom az osztályfőnök úrnak, mert immár másodszor indított el az élet útján. Először 1937-ben, másodszor

1947-ben. Köszönöm a feszületet, amelyre esküdtünk, s amelyet nekünk ajándékozott. Ma is szobám falát díszíti a komáromi nyugdíjasotthonban.

Nehéz utat kellett osztályfőnökünknek is végigjárnia, de emléket tanítványainak tisztelete, hálája és megbecsülése kísérte.

Összeállította: J. L. I.

„Világpolgár és igazi magyar, és igazi komáromi...”

Ddr. Juba Ferenc kalandos élete

Egy beszélgetés margójára...

Pár hónappal ezelőtt egy igen kedves „ex-bencésdiák” barátomtól kaptam az ötletet, hogy keressünk alkalmat a régi alma mater egykori növendékei számára feleleveníteni egy-egy kiemelkedő szellemiségű, különleges életvitelű, hajdani bencés diáktársunk históriáját. A választásunk Ddr. Juba Ferenc közelmúltban elhunyt tengerészkapitányra, a hajóorvosra, jogászra, a tengerjog és egészségügy oktatójára esett.

Juba Ferenc polgári család egyetlen fiúgyermekéként Nagyváradon született 1915. november 25-én. Öt évvel később – Trianon miatt – Dunaszerdahelyre költöztek, ahol édesapja, aki az I. világháborút huszártisztként küzdötte végig, állatorvosként kereste kenyerét. Elemi iskolái után 1926-ban a Felvidék egyik legpatinásabb gimnáziumába, a komáromi bencés gimnáziumba került, ahol 8 évet töltött az

Diószeghy Sándor az öregdiákok 2007. november 19-i összejövetelén tartott előadásának – az előadó által lejegyzett szövege. A szerkesztő megjegyzései az interneten talált adatok alapján egészítik ki a szerző személyes emlékeit. Szerkesztette: L. G.

1934-es érettségi vizsgájáig. Ez a bencés szellemiség vált életfilozófiájának, morális és erkölcsi magatartásának meghatározójává. Sokszor emlegette e szellemiség alakítóit: Gidró Bonifác igazgató urat, Hajdu Lukács osztályfőnököt, Biró Lucián tanár urat, akit mintaképének tekintett mint főcserkészt, akik atyjának spártai szellemét athénivé „alakították” át. Különösen emlékezetes epizódként emlegette a gödöllői jamboreet 1933-ban, amikor is a velük szemben lévő fősátorban egy ugyancsak fiatal, akkor alig 24 éves bencést ismerhetett meg Nádassy Alfonz személyében, Kodály tanár úr későbbi legközvetlenebb munkatársában. A nagy élményeket tanáraitól – főleg a fent említettektől – kapta az önképzőkörökben, kirándulásokon, a dunai és a balatoni evezóstúrákon.

Különös tehetsége volt – szabad legyen így neveznem: Feri bátyámnak – a zenében. Kiválóan furulyázott s szaxofonozott. Ezt a képességét fejlesztette Krizsán tanár úr, aki nemegyszer a harmónium mellé is leültette.

Életre szóló útravalókat kapott a komáromi bencés gimnáziumban. Érettségi után – szavai szerint – jött a „léha élet”. A pozsonyi vár alatti kiskocsmában négyen, magafajta muzsikáló egyetemisták egy dzsesszzenekarban verbuválódtak össze a honi, de inkább magyar ifjak, s természetesen ifjú hölgyek mind nagyobb örömére. Közben beiratkozott a pozsonyi orvostudományi egyetemre, ahol 5 félévet igazolt, legalábbis szigorú édesapja előtt. (1938. november 6. után Budapesten volt orvostanhallgató. – Szerk.)

Három „vigalmi” esztendő után 1939-ben végre sikerrel jártak próbálkozásai, s felvették a DDSG egyik hajójára tengerész-, azaz matróztanoncnak. Kezdetben örömmel sikálta a fedélzetet, s szidolozta a vezérállás rézfogantyúit. Röviddel a behajózás után kifutottak a nyílt tengerre, a földközi-tengeri célállomások, Bejrút, s Tripoli felé. Itt a libanoni partok előtt járőröző egyik angol tengeralattjáró megtámadta hajójukat. Két torpedót lőttek ki rájuk. Az egyik célt tévesztett, a második azonban közel hozzájuk robbant, és a hajót alatti üzemanyagtartályukat hasította fel. Végül Tripoliban javították ki sérülésüket. Innen a Dardanellákon s a tengeri aknazárakkal védett Boszporuszon keresztül a Fekete-tenger déli kijáratán át vezetett útjuk, előbb a krími Szevasztopolba, majd az Azovi-tenger déli kijáratán keresztül Kercsbe. Itt akna robbant alattuk, és hajójuk menetképtelenné vált. Szerencsájukra egy holland hajó vontatókötélvégre vette őket. Mint vontatmány meg sem álltak Málta Valletta kikötőjéig, a holland hajó célállomásáig. Bár ebben az évben még béke honolt, egy ott horgonyzó angol hajó legénysége átevezett hozzájuk, s „elegáns britekhez méltóan” a magyar legénység minden élelmiszerét elrabolta.

Zágrábi, majd fiumei (jugó) tengerészeti akadémiai vizsgái után ún. nemzetközi folyam- és tengerjáró tisztté avatták. A hajós szakmai ismeretek elsajátítása mellett a hajón még „mezei-jogászokodott”. (Mezei joghallgató volt a

pécsi egyetemen, azaz nem kellett előadásokra járnia, csak vizsgázni ment haza a hajóról. – Szerk.)

1945 márciusában vízen Passauig jutott, majd onnan az egyik visszavonuló magyar csapatosttal gyalogmenetben Prágáig, ahol az amerikaiak fogságába került. Innen körülményes és igen kalandos úton jutott ismét haza, Budapestre. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztériumban kapott állást, ahol annak egyik intézményében tengerjogot tanított. Közben ugyanezen idő alatt a Pozsonyban kezdett orvosi tanulmányait Pécsen folytatta, ahol 1950-ban avatták orvossá, megszerezvén ezzel második doktorátusát. Ebben az újabb minőségében már hajózásvetsegségtant is oktatott.

(1940. május 1-jén hajótörést szenvedett a „Duna” gőzössel. 1941-ben tengerésztiszt képzést szerzett, majd a „Budapest” Duna-tengerjáró III., illetőleg II. tisztjeként szolgált a háborús években. Közben, 1944-ben megszerezte állam- és jogtudományi doktorátusát. 1944. szeptember 1-től tényleges honvéderorvosi ösztöndíjjal folytatta egyetemi tanulmányait. 1945–1948 között előbb a DTRT /Duna-Tengerhajózási Rt./, majd a „Budapest” hajó II. tisztjeként volt központi szolgálatban. 1948 áprilisától behívták a Közlekedési Minisztérium Tengerészeti Hivatalába, mivel jogász és tengerésztiszt végzettséggel egyaránt rendelkezett. 1950-ben szerezte meg orvosdoktori diplomáját. 1955. január 1-től a Folyamrendészeti és Tengerészeti Hivatalban osztaályvezető, majd szeptember 1-től a DTRT megbízott igazgatója volt. 1948–1962 között a Tengerésztisztképző Tanintézetben tengerjogot és hajóegészségtant tanított. Előbb a

Duna-bizottságban, majd 1958-ban az UNO Tengerjogi Konferenciáján, 1960-ban az IMCO „Az emberi élet tengeren kitüntetésben részesült, és mindkét Komárom díszpolvaló oltalma” nemzetközi konferencián szerepelt szakértőként. Megalapította az ország egyetlen hajózási múzeumát, s a város főterén tengerészeti emlékművel örökítette meg a háborúkban és a tengeren hősi halált halt

1961-ben a genfi tengerjogi konferencián (Sik Endre külügyminiszter mellett) a magyar küldöttség tagjaként a szovjetek álláspontjával szembehelyezkedett, aminek megbojtosított politikai büntettnek tekintettek a szocialista országok képviselői. Ezek után már itthon Gerő Ernő, az MSZMP főtitkára és Bebrits Lajos közlekedési miniszter súlyos megrovásban részesítették. Így egzisztenciája és léte szempontjából egyetlen lehetősége maradt: az emigráció. (1962-ben – Szerk.)

Bécsben nyelv- és szaktudására figyelemmel, emellett igen nagy szerencséjével, rendkívül gyorsan megszerezte meg az osztrák állampolgárságot, majd a németországi Kielben újraérvényesítve nemzetközi hajósútlevelel megpályázott egy éppen akkor megüresedő hajóorvos állást egy luxus óceánjárón, a Homericken. Tíz-tizen naponként tette meg az oda-vissza utat Plymouth és New York között. A hajó utasai zömmel unatkozó amerikai multimilliomosokból verbuválódtak, csekély számú turista és kivándorló mellett. „Unalmas” két év után valamiféle tengerészek emlékéért. Számtalan tanulmány, tizenhét kalandra vágyott, s orvosként elszerződött egy német hajózástörténeti könyv írója, szakértője (az ókortól óceánkutató hajóra. Kilenc hónapig nem látott napjainkig). A legrangosabb európai hajózási folyóiratban, szárazföldet, miközben Grönland és Izland között a NAUTICA-ban több, igen elismert cikke jelent meg. végezték (30–20 hosszúsági és 50–30 szélességi fokok között) kutatásaikat. Életének legnagyobb – a Kőrösi Csoma Sándor Társaságnak, a Párizsi megismételhetetlen – élménye volt egy olyan Nemzetközi Történelmi Társaságnak, a Zürichi Magyar tengerengés, amikor egy addig nem létező szigetet látott Történelmi Egyesületnek.

„megszületni”. Szabad legyen még egy-két rá jellemző vagy általa so-

(1963-ban a T.S.S. „Homerick” nevű óriási utasszállító hajókat emlegetett epizódot felemlítenem. Egy alkalommal a havi szokásos, rendszeres csevegés- „Walter Herwig” német kutatóhajó orvosaként hajózott az észak-északi sark körüli vizeken. 1966–1981 között kórházifelfigyelt egy újonnan érkező férfiúra, aki nagy ovációval főorvosként, 1974-től radiológus szakorvosként is dolgozott St. Pöltenben. – Szerk.)

Eme kalandokban gazdag hajózás után St. Pöltenbe költözött Perlaky Karolina – Lili asszony – feleségével. Itt röntgenorvosi szakvizsgát tett, s a város kórházában folyamatosan dolgozott röntgenorvosként, egészen 1982-ben történt nyugdíjaztatásáig. Ezután végleg Bécsbe költöztek, ahol többek között magyarságeredettel, történeti kutatásokkal foglalkozott figyelemre méltó sikerrel. A rendszerváltozás után tért haza Komáromba, amelyet egyébként a bencés szellemiség hatásának köszönhetően, majd hogyanem szülővárosának tekintett.

(Juba Ferenc az ország egyetlen összefüggő, a magyar kereskedelmi és haditengerészet történetét a 13. sz. közepétől a 2. világháború végéig bemutató gyűjteményét 1987-ben Komárom városának adományozta. Az általa összegyűjtött tárgyi emlékeiből nyílt meg a Klapka György Múzeum Magyar Tengerészeti Gyűjteménye.

A több száz dokumentumból, fényképből, hajózási esz-érsek úrnál, Julius Janus vatikáni nagykövethetnél, majd ez közből, tengerészemléktárgyból, egyenruhából álló kiállítást utóbbi tanácsára a funchali bíborosnál (Madeira). Az általa 1997-ben újrendezték. Ekkor került beépítésre a stilizált főlemezletett kifogásokat egyik partnere sem cáfolta, sőt a hajófedélzet és kapitányi kabin is, amelyekben eredeti relikviák lengyel származású szentszéki követ óvatosan bár, de mindennel egyetértett.

Stilizált hajófedélzet

Csodálatos étellel áldotta meg őt a Mindenható. Pados József főesperes úr a temetésén, a ravatal előtt ezekkel a szavakkal búcsúztatta: „Juba Ferenc kapitány, a nagy utazó végtisztességben, hívő lélekkel távozott. Testvéreim! Amikor hívő lélekkel megadjuk az emberi testnek a végtisztességet, bizalommal kérjük Istent, hogy halottunkat, akit erőtlenségben temetünk el, erőben támassza fel szentjei közé, és állítsa Őt megdicsőült híveink sorába.”

Ezek után Zatykó János polgármester úr búcsúztató szavait hallhattuk: „...Nagy utazót kísérünk utolsó útjára, aki otthon volt egész Európában és a végtelennek tűnő nagy vizeken. Aki mozgékony szellemi polihisztor volt egyszerre világpolgár és igazi magyar, és igazi komáromi...”

Diószeghy Sándor, Szöny

(Ddr. Juba Ferenc életének 91. évében 2006. május 10-én Bécsben hunyt el. – Szerk.)

Diákjaink eredményei

Konczer József, iskolánk 2007-ben végzett növendéke, ugyanezen év júliusában az iráni Isfahanban a 38. Nemzetközi Fizikai Diákolimpián **bronzérmet** szerzett. Teljesítményéért az iskolaügyi minisztertől 2007. december 17-én átvehette a **Szent Gorazd- emléklapot**; ez a legnagyobb elismerés, amelyben szlovákiai diák részesülhet.

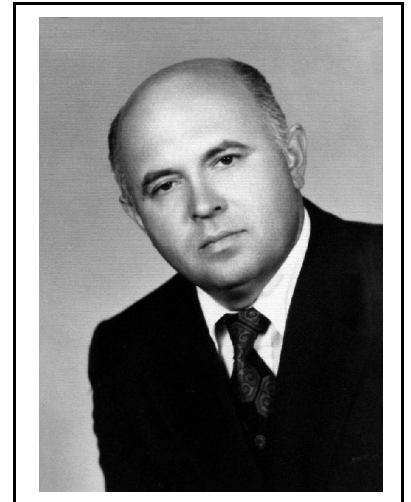
*

A **matematikaolimpia** A kategóriája megyei versenyének döntőjébe behívott tanulók száma 38. Iskolánkat – a megye legnépesebb csapata – 13 tanuló képviselte. A versenyben 9 tanuló eredményes megoldó lett, közülük 5 a mi iskolánk diákja. **Varga András** (4.B) és **Lami Dávid** (3.B) egy nyitrai diákkal együtt az **első helyen végzett**. Ők ketten **Paraszi Istvánnal** (3.B) együtt részt vesznek az április közepén tartandó országos döntőben.

*

Február 12-én tartották Nyitrán a Golianova utcai gimnáziumban a **német nyelvi olimpia** kerületi fordulóját, amelyen számunkra nagyon jelentős siker született. Diákjaink három kategóriában indultak, s mindháromban elhozták a pálmát, így részt vehetnek a sorra kerülő országos megméretésen. Nyertes diákjaink: **Halász Lilla** 1.D osztályos tanuló a 2A kategóriában, **Majer Susanne** VIII.D – 2B kategóriában, **Deák Katalin** 3.D – 2C kategóriában.

Konczer József (1939 – 2008)

A komáromi Selye János Gimnázium épületén napok óta a gyász fekete lobogója jelzi: életének 69. évét lezárta. A szívteljesztendejében hosszan tartó, súlyos betegségben elhunyt **PaedDr. Konkzer József**, az iskola nyugdíjas tanára.

Búcsút venni attól, akit tiszteltünk,

becsültünk, mindig fájdalmas, megrázó dolog. Különösen az, amikor olyan tagjától búcsúzik a tantestület, aki csaknem három évtizedig volt a gimnázium elismert kémia szakos tanára.

A Nyitrai Pedagógiai Főiskolán 1961-ben szerzett tanári oklevelet. A tehetséges fiatal tanárra, annak széles körű, alapos szakismereteire a főiskola is felfigyelt: friss diplomásként 1961 és 1971 között, tíz éven át ennek a felsőoktatási intézménynek a kémia tanszékén oktatott. 1971-től a komáromi magyar gimnáziumban végzett kiváló oktató-nevelő munkát. 2000 elején, 29 éves gimnáziumi tanári múlttal a háta mögött vonult nyugdíjba, ám ezt követően rövid ideig még ezután is tanított nemcsak a gimnáziumban, hanem a nagyszombati egyetem óraadó tanáráként is.

Jeles szakember volt: orvosá, vegyészmérnökké, kémia szakos tanárrá lett egykori tanítványainak hosszú sora köszönheti Konkzer Józsefnek szakmai ismereteinek megbízható alapjait, melyekre alapozva elindulhattak életpályájukon. Közvetlen, emberséges, diákbarát pedagógus volt. A gimnáziumban eltöltött 3 évtized alatt számos osztálya tisztelhetette és szerethette őt osztályfőnökeként.

Konczer József emléke előtt a család, a barátok, Komárom gyászoló polgárai, a szülők és volt tanítványok közt a komáromi magyar gimnázium tanári karának nyugdíjas és mai tagjai is fejet hajtanak.

Kustyánné M. Ilona

**Minden kedves
olvasónknak,
barátunknak áldott
húsvéti ünnepeket
kívánunk!**

Áprily Lajos

Március

*A Nap tüze, látod,
a fürge diákot
a hegyre kicsalta: a csúcsra kiállt.
Csengve, nevetve
kibuggyan a kedve
s egy ős evoét a fénybe kiált.*

*Régi kiszáradt
tó vize árad,
néma kutakban a víz kibuzog.
Zeng a picinyke
szénfejű cinke
víg ditirambusa: daktilusok.*

*Selymit a barka
már kitakarta,
sárga virágját bontja a som.
Fut, fut az áram
a déli sugárban,
s hőkken a hó a hideg havason.*

*Barna patakja
Napra kacagva
a lomha Marosba csengve siet.
Zeng a csatorna,
zeng a hegy orma,
s zeng – ugye zeng, ugye zeng a szived?*

Kedves Barátunk!

Ha jövedelmi adód 2 %-ával a Baráti Kör munkáját kívánod támogatni, a Király Püspök Alapítványt nevezd meg az adóbevallási íven:

**Nadácia biskupa Királya, 945 01 Komárno,
ul. biskupa Királya č.5.**

Azonosító száma (IČO): 31196357.

Egyúttal arra kérünk, adóbevallásod azon részének másolatát, melyben jövedelmi adód 2 %-áról rendelkezel, bocsásd a Baráti Kör elnökének rendelkezésére. A Király Püspök Alapítvány ez alapján tudja át küldeni számlánkra az adóhivatal által egy összegben átutalt pénz ránk eső részét.

A lapban megjelenő írásokat és képeket a szerzők honorárium nélkül bocsátják a szerkesztők rendelkezésére. A lap szerkesztését, tördelését, lektorálását és nyomdai előkészítését önkéntesek végzik, ugyancsak honorárium nélkül. Ha lehetőségeid megengedik, a nyomdai költségekhez való önkéntes hozzájárulásodat örömmel nyugtázzuk.

Köszönjük.

*

A **Komáromi Öregdiák**-ba szánt írásokat és egyéb közleményeket a

**Selye János Gimnázium, „Öregdiákok”,
94501 Komárno, ul. bisk. Királya 5**
vagy a jarnipot@gymhskn.sk címre várjuk.

A **Komáromi Öregdiák** régebbi számai megtalálhatók az Interneten, a gimnázium honlapjáról lehet elérni:

www.sjg.komarno.sk/oregdiak/kezdo.htm

Komáromi Öregdiák - Hírlevél. Kiadja a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre. Belső használatra. A kiadásért felel: Dr. Bastrnák Ferenc.

Szerkesztőbizottság: Jakabné Lelkes Ilona, dr. Jakab István, Szabóné Marosi Ilona, dr. Viola Pál.

Lektorálás és korrektúra: Jakabné Lelkes Ilona, dr. Jakab István

Tördelés és nyomdai előkészítés: Lovász Gabriella. Technikai munkatársak: Fehérné Kürthy Erzsébet, Kovács György, Bartal Mária. Nyomta a Komáromi Nyomda Kft.